

Mazowiecka Agencja Energetyczna

Interreg CENTRAL EUROPE

Co-funded by the European Union

HERCULES-CE

legally smart

Prawne aspekty funkcjonowania spółdzielni energetycznej

Gminna spółdzielnia po nowelizacji ustawy o OZE

r.pr. Janusz Pągowski

Legally Smart – od koncepcji do realizacji

Koncepcje i studia wykonalności

Projekty koncepcyjne i studia wykonalności: model prawny przedsięwzięcia, forma organizacyjna, ryzyka i harmonogram.

Przekształcenia

Przekształcenia, połączenia i likwidacje jednostek oraz spółek komunalnych – ze skutkami dla umów i członkostwa.

Przygotowanie inwestycji

Przygotowanie realizacji inwestycji: tytuł do nieruchomości, zamówienia publiczne, umowy z wykonawcami, finansowanie.

Spółdzielnie i obsługa gmin

Spółdzielnie energetyczne od statutu po umowy ze sprzedawcą; bieżąca obsługa gmin, jednostek i spółek komunalnych.

Plan bloku

Pięć obszarów – w każdym krótkie wprowadzenie, 5 minut pracy w grupach i kierunki odpowiedzi

1

Nowelizacja – terminy

2

Utrzymanie statusu

3

Prowadzenie gminnej spółdzielni

4

Napływ członków

5

Odpływ członków i PPE

5+5

minut na obszar: slajdy i karta pracy

Case study: gminna spółdzielnia energetyczna – członkami są gmina, spółka komunalna i gminna instytucja kultury

Jak będziemy pracować

Podstawa prawna

Przepis, na którym opieramy odpowiedź

Częsty błąd

To, na czym spółdzielnie i gminy najczęściej się potykają

Kwestia sporna

Przepis da się czytać różnie – pokazujemy obie strony

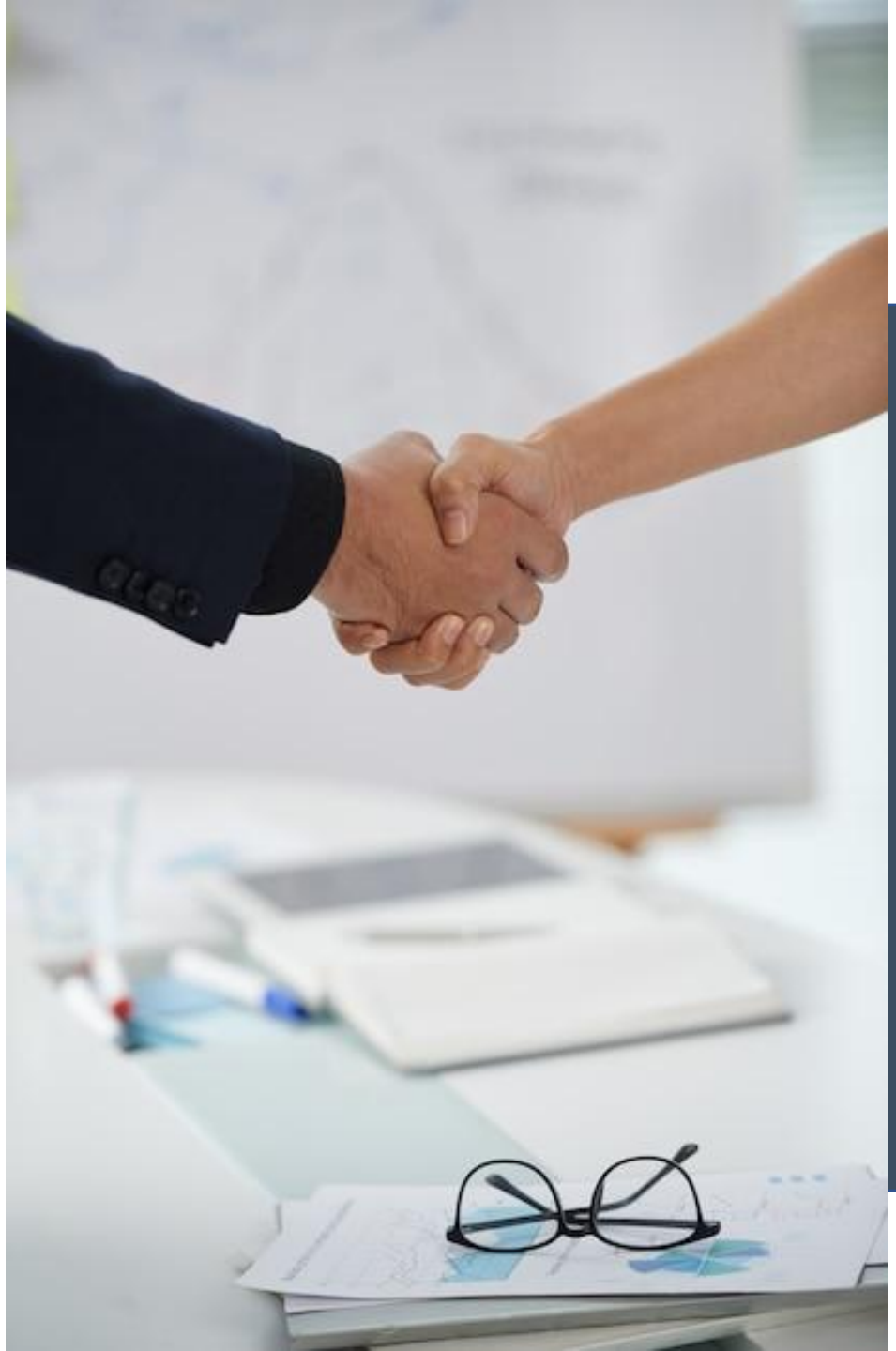
Bezpieczna ścieżka

Jak postąpić, żeby nie ryzykować

Karta pracy

Po każdym obszarze: 5 minut w grupie, potem kierunki odpowiedzi

Na karcie zapisujcie też to, co chcecie sprawdzić w swojej spółdzielni. Pytania zadawajcie w trakcie.

OBSZAR 1

Nowelizacja – co trzeba zrobić i w jakich terminach

Dz.U. 2026 poz. 1347 · wejście w życie · umowy ze sprzedawcą · Pzp

Nowelizacja w kalendarzu

16.10.2026	ogłoszenie ustawy z 4 września 2026 r. o zmianie ustawy o OZE (Dz.U. poz. 1347)
19.10.2026	koniec rocznych sprawozdań do KOWR (uchylony art. 38m pkt 2) – obowiązek dokumentacji zostaje
1.12.2026	wchodzi w życie większość zmian dla spółdzielni (art. 41)
31.12.2026	instalacje 200–400 kW: ostatni dzień na wniosek do sprzedawcy o nową ofertę (art. 13 ust. 1)
28.02.2027	sprawozdanie za 2026 r. do KOWR, w ujęciu miesięcznym (art. 14)
30.04.2027	instalacje 200–400 kW: wygasają umowy niedostosowane do nowych zasad (art. 13 ust. 2)

Terminy z art. 13 liczone od 1.12.2026 r.; sprzedawca ma 60 dni na ofertę. Przepisy dla gmin miejskich nadal czekają na decyzję Komisji Europejskiej.

legally smart

Co się zmienia od 1 grudnia

Najpierw oferta, potem wpis

Wniosek o wpis do wykazu – dopiero po ofercie sprzedawcy albo po 90 dniach od wniosku do niego (art. 38g ust. 1a).

Bilansowanie handlowe: 200 kW

Sprzedawca pokrywa koszty bilansowania tylko dla instalacji o łącznej mocy poniżej 200 kW, a nie 400 kW (art. 38e ust. 2).

Zasada „wyłącznie”

Przystępowanie członków, włączanie PPE, rozliczenia, zakup energii – tylko Prawo spółdzielcze, KC i Pe (art. 38o ust. 2).

Dane i informacja

Dane godzinowe z 12 miesięcy już przed wpisem (art. 38c ust. 5a); KOWR informuje sprzedawcę o wpisie w 7 dni.

legally smart

Czy to koniec Pzp w spółdzielni?

KWESTIA SPORNA *Art. 38o ust. 2 uOZE: „stosuje się wyłącznie” Prawo spółdzielcze, KC lub Prawo energetyczne*

Argumenty za

- przepis mówi „wyłącznie” i wymienia zamknięty katalog ustaw
- obejmuje też zakup energii na niedobory od sprzedawcy (pkt 4 lit. a)
- opinia UZP (2026): spółdzielnia–członek to nie zamawiający–wykonawca

Na co uważać

- Pzp nie jest wymienione wprost
- przepis nie obejmuje inwestycji: budowy instalacji, magazynów, usług
- umowy z przetargu nadal wiążą – odstąpienie z art. 456 Pzp czyta się ściśle

Rekomendacja: zakup energii dla PPE włączonych do spółdzielni od 1.12.2026 r. – na podstawie art. 38o ust. 2; inwestycje i usługi – analiza Pzp jak dotąd; wyjście z umowy przetargowej – przez jej klauzule.

legally smart

KARTA PRACY · OBSZAR 1

Nowelizacja – terminy

Spółdzielnia z case study rozlicza się ze sprzedawcą od roku. Na oczyszczalni ma instalację 300 kW. Nowelizacja wchodzi w życie 1 grudnia.

Pięć minut w grupie – zapiszcie odpowiedzi na karcie

PYTANIA WARSZTATOWE

- **Pytanie 1:** Jak powinien wyglądać harmonogram działań spółdzielni i gminy od dnia wejścia nowelizacji w życie?
- **Pytanie 2:** Które decyzje podejmuje zarząd, a które wymagają walnego zgromadzenia lub uchwały rady gminy?

Obszar 1 – kierunki odpowiedzi

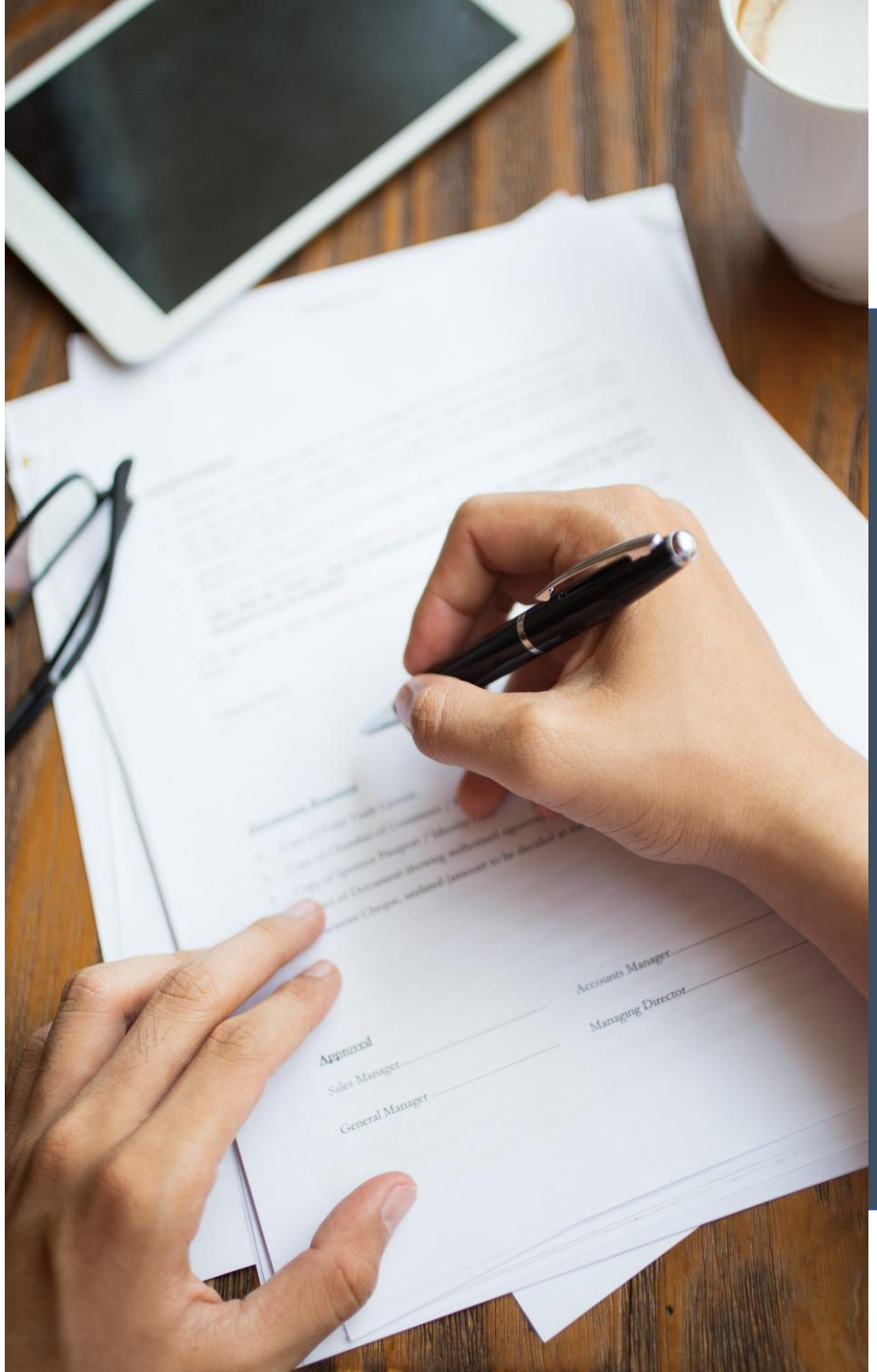
Pytanie 1: harmonogram

- grudzień: moc instalacji i umowa ze sprzedawcą; przy 200–400 kW wniosek do 31.12.2026 r.
- do 28.02.2027 r.: sprawozdanie za 2026 r. do KOWR
- do 30.04.2027 r.: nowa umowa – inaczej dotychczasowa wygasa

Pytanie 2: kto decyduje

- zarząd: wnioski do sprzedawcy i KOWR, bieżące umowy
- walne: statut, najwyższa suma zobowiązań, regulamin rozliczeń – jeśli tak stanowi statut
- rada gminy: przystąpienie, udziały, dzierżawy na ponad 3 lata

Do rozstrzygnięcia w regulaminie rozliczeń: kto poniesie koszty bilansowania instalacji 200–400 kW.

legally smart

OBSZAR 2

Utrzymanie statusu spółdzielni energetycznej

Warunki wpisu · zmiany danych · wezwanie KOWR · wykreślenie

Warunki trzeba spełniać codziennie, nie tylko w dniu wpisu

Obszar i sieć

do 3 bezpośrednio sąsiadujących gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich; jeden operator systemu dystrybucyjnego (art. 38e ust. 1 pkt 1, art. 38c ust. 1)

Moc i pokrycie potrzeb

do 10 MW; instalacje pokrywają w ciągu roku co najmniej 70% potrzeb – 40% dla wniosków złożonych do 31.12.2025 r. (art. 38e ust. 1 pkt 3 lit. a)

Jeden sprzedawca, tylko członkowie

PPE włączone do spółdzielni rozlicza jeden sprzedawca; działalność wyłącznie na rzecz spółdzielni i członków (art. 38c ust. 3, art. 2 pkt 33a)

KOWR widzi dane

zagregowane dane z CSIRE trafiają do KOWR – do kontroli spełniania warunków (art. 38ma, art. 38n)

Zmiany, wezwania, wykreślenie

Zmiana danych

nowy członek, nowe PPE, nowa instalacja – wniosek o zmianę danych w wykazie (art. 38g ust. 7)

Wezwanie KOWR

przy mocy i pokryciu potrzeb KOWR najpierw wyznacza termin na usunięcie naruszenia (art. 38l ust. 2)

Wykreślenie

decyzja natychmiast wykonalna; ponowny wpis na tym obszarze po 3 latach (art. 38l ust. 3–4)

14 dni

na poinformowanie KOWR o każdej zmianie danych z wniosku o wpis – pod rygorem wykreślenia (art. 38i)

Częsty błąd: zarząd przyjmuje członka albo włącza PPE, a zgłoszenia do KOWR i sprzedawcy nikt nie pilnuje.

KARTA PRACY · OBSZAR 2

Utrzymanie statusu

Gmina chce włączyć do spółdzielni oczyszczalnię i stację uzdatniania wody. Po przeliczeniu pokrycie potrzeb może spaść poniżej progu.

Pięć minut w grupie – zapiszcie odpowiedzi na karcie

PYTANIA WARSZTATOWE

- **Pytanie 1:** Jak powinien wyglądać roczny kalendarz obowiązków spółdzielni (KOWR, KRS, walne zgromadzenie, sprawozdanie finansowe, lustracja, sprzedawca)?
- **Pytanie 2:** Jakie sygnały powinny ostrzegać zarząd, że spółdzielnia zbliża się do utraty warunków wpisu?

Obszar 2 – kierunki odpowiedzi

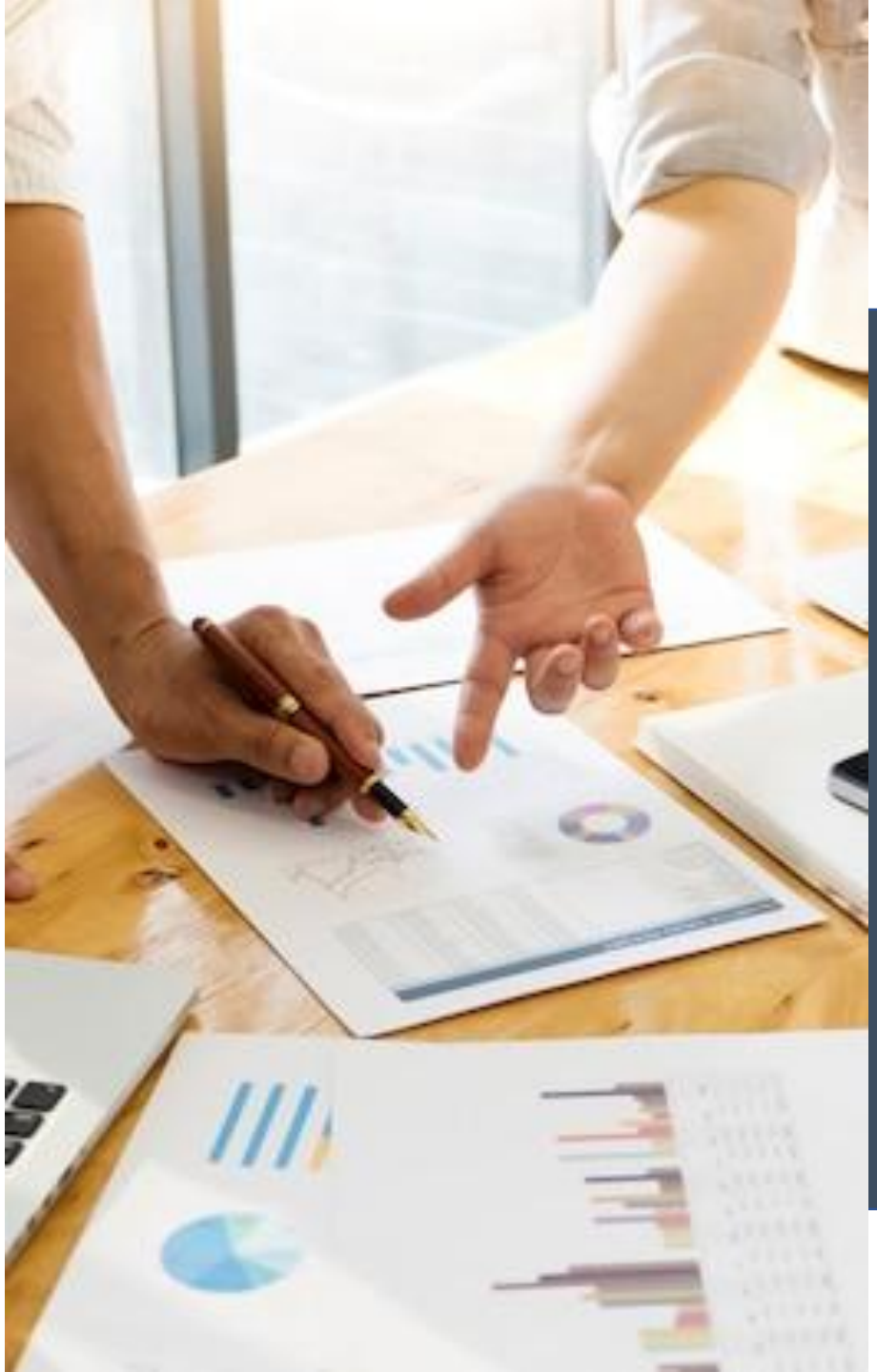
Pytanie 1: kalendarz

- na bieżąco: 14 dni na zgłoszenie zmian do KOWR, informacja dla sprzedawcy
- do 31 marca sprawozdanie finansowe, do 30 czerwca walne, lustracja co 3 lata
- w 2027 r. jednorazowo: sprawozdanie za 2026 r. do 28 lutego

Pytanie 2: sygnały ostrzegawcze

- spada pokrycie potrzeb, wchodzi duży odbiorca (oczyszczalnia, SUW)
- awaria instalacji albo odejście członka, do którego ona należy
- pismo KOWR z terminem na usunięcie naruszenia

Najpierw liczymy pokrycie potrzeb, potem przyjmujemy nowe punkty poboru.

OBSZAR 3

Prowadzenie gminnej spółdzielni

Kto w organach · głos gminy · walne zgromadzenie · zamówienia

Kto nie może zasiadać w zarządzie i radzie nadzorczej?

Wójt i zastępca	zakaz członkostwa w zarządzie, radzie nadzorczej i komisji rewizyjnej spółdzielni (art. 4 pkt 3 w zw. z art. 2 pkt 6 ustawy antykorupcyjnej)
Skarbnik i sekretarz	ten sam zakaz – także inne osoby wydające decyzje w imieniu wójta
Kierownicy jednostek, zarządy spółek gminnych	dyrektor GOK, kierownik GOPS, prezes spółki komunalnej – ten sam zakaz; wyjątek z art. 6 dotyczy tylko spółek handlowych
Sankcja	wójt – wygaśnięcie mandatu; pozostali – odwołanie albo rozwiązanie umowy o pracę (art. 5)

Jak gmina zachowuje wpływ na spółdzielnię

Walne zgromadzenie i organy

- w spółdzielni wyłącznie osób prawnych statut może dać gminie więcej głosów (art. 36 § 2)
- kandydatów do zarządu wskazują członkowie – osoby prawne (art. 49 § 3); do rady mogą wskazać osobę spoza spółdzielni (art. 45 § 2)
- tylko walne: statut, sprawozdania, nadwyżka, likwidacja (art. 38 § 1)

Statut, umowy, zamówienia

- statut: sprawy zastrzeżone dla walnego, kryteria członkostwa
- umowy gminy ze spółdzielnią: dzierżawa dachów i gruntów, dostęp do informacji
- kwestia sporna: czy spółdzielnia z samych podmiotów gminnych jest zamawiającym (art. 4 pkt 3 Pzp)

Prawo spółdzielcze: art. 36, 38, 45 i 49. Zasada „jeden członek – jeden głos” wraca, gdy statut dopuszcza osoby fizyczne.

legally smart

KARTA PRACY · OBSZAR 3

Prowadzenie gminnej spółdzielni

Członkami są gmina, spółka komunalna i GOK. Do zarządu chcieliby wejść wójt, skarbnik, prezes spółki i dyrektor GOK.

Pięć minut w grupie – zapiszcie odpowiedzi na karcie

PYTANIA WARSZTATOWE

- **Pytanie 1:** Jak gmina powinna sprawować nadzór nad spółdzielnią, skoro nie jest jej właścicielem tak jak w spółce?
- **Pytanie 2:** Jakie dokumenty wewnętrzne, poza statutem, spółdzielnia powinna mieć?

Obszar 3 – kierunki odpowiedzi

Pytanie 1: nadzór gminy

- statut: więcej głosów dla gminy, sprawy zastrzeżone dla walnego
- gmina wskazuje kandydatów do zarządu i rady – spoza kręgu objętego zakazem
- pełnomocnik na walnym z instrukcją wójta; umowy i raport dla gminy

Pytanie 2: dokumenty

- regulamin rozliczeń, w tym podział kosztów
- regulaminy organów; procedury przyjęcia i wyjścia członka
- rejestr członków i PPE, kalendarz obowiązków

Wójt, skarbnik, sekretarz i kierownicy jednostek gminnych – poza zarządem i radą nadzorczą.

OBSZAR 4

Napływ członków – kogo przyjmować, a komu odmówić

Statut · osoby fizyczne · deklaracja · nowe PPE

Mieszkaniec chce przystąpić – co mówi prawo

Statut może

- postawić osobom fizycznym wymagania (art. 15 § 2)
- przewidzieć, że członkami są wyłącznie osoby prawne – wtedy wystarczy trzech członków (art. 15 § 4–5)
- w takiej spółdzielni dać gminie więcej głosów (art. 36 § 2)
- wskazać organ przyjmujący i tryb odwołania (art. 17 § 4)

Spółdzielnia nie może

- odmówić bez uchwały i pisemnego uzasadnienia (art. 17 § 3)
- zwlekać – uchwała w miesiąc, jeśli statut nie stanowi inaczej; zawiadomienie w 2 tygodnie (art. 17 § 3)
- różnicować praw przyjętych członków (art. 18 § 1)

Bezpieczna ścieżka: kryterium wpisane do statutu przed pierwszą deklaracją, a nie uchwała o odmowie wymyślona dla konkretnego mieszkańca.

legally smart

Nowy członek i nowe PPE – krok po kroku

1	2	3	4	5
Decyzja kandydata	**Deklaracja**	**Weryfikacja**	**Uchwała**	**Zgłoszenia**
uchwała rady gminy (art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. f usg) albo organu spółki	na piśmie pod nieważnością (art. 16 § 1)	ten sam OSD i sprzedawca, licznik zdalnego odczytu, wpływ na próg 70%	organ wskazany w statucie, w miesiąc (art. 17 § 3)	sprzedawca wg umowy (art. 38da ust. 2 pkt 2) i KOWR w 14 dni (art. 38i)

Częsty błąd: PPE bez licznika zdalnego odczytu – operator ma na montaż do 4 miesięcy (art. 38da ust. 1 pkt 2).

Członkiem zostaje się z chwilą przyjęcia (art. 17 § 1), ale do rozliczeń PPE wchodzi dopiero po zgłoszeniu sprzedawcy.

KARTA PRACY · OBSZAR 4

Napływ członków

Do spółdzielni zgłaszają się mieszkańcy i lokalny przedsiębiorca. Gmina nie chce przyjmować osób fizycznych.

Pięć minut w grupie – zapiszcie odpowiedzi na karcie

PYTANIA WARSZTATOWE

- **Pytanie 1:** Jak zapisać w statucie kryteria członkostwa, żeby odmowa przyjęcia osoby fizycznej była do obrony?
- **Pytanie 2:** Jak powinien wyglądać proces przyjęcia członka i włączenia PPE, od decyzji kandydata do aktualizacji w KOWR?

Obszar 4 – kierunki odpowiedzi

Pytanie 1: kryteria w statucie

- najprościej: „członkami mogą być wyłącznie osoby prawne” (art. 15 § 4–5)
- albo obiektywne wymagania, stosowane jednakowo wobec wszystkich
- tryb: organ przyjmujący, uzasadnienie odmowy, odwołanie

Pytanie 2: proces przyjęcia

- uchwała rady gminy → deklaracja → sprawdzenie PPE i progu
- uchwała o przyjęciu, zawiadomienie w 2 tygodnie
- umowa ze sprzedawcą, zgłoszenie do KOWR w 14 dni

Kryterium wpisujemy do statutu przed pierwszą deklaracją, a nie uchwałą na potrzeby konkretnej odmowy.

OBSZAR 5

Odpływ członków i PPE

Wypowiedzenie · koniec miesiąca · udziały · przekształcenia członków

Członek wychodzi – terminy i rozliczenia

Wypowiedzenie

- na piśmie; termin i okres – w statucie (art. 22)
- skutek najwcześniej z końcem miesiąca rozliczeniowego (art. 38e ust. 3 uOZE)
- sprzedawca rozlicza PPE do dnia, w którym spółdzielnia go poinformuje (art. 38da ust. 5)

Udziały

Wypłata na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym członek wystąpił – sposób i terminy w statucie (art. 26 § 1).

Bezpieczna ścieżka: procedura wyjścia w statucie i w umowie ze sprzedawcą – kto zawiadamia sprzedawcę i KOWR, jak liczymy próg 70% bez odchodzącego.

PPE włączone do spółdzielni rozlicza jeden sprzedawca (art. 38c ust. 3) – członek może kupować energię gdzie indziej tylko dla PPE wyłączonych ze spółdzielni.

Gdy członek przestaje istnieć albo członków jest za mało

Połączenie lub likwidacja członka

Osobę prawną skreśla się z dniem jej ustania (art. 25 § 1). Członkostwo nie przechodzi na następcę (SA w Gdańsku, I ACa 910/13).

Za mało członków

Spółdzielnia osób prawnych – co najmniej trzech (art. 15 § 5). Rok na uzupełnienie, potem likwidacja (art. 113 § 1 pkt 2).

Na co uważać

następca „zakłada”, że jest członkiem · PPE zlikwidowanej szkoły dalej w rozliczeniu · odejście członka z instalacją obniża pokrycie poniżej progu · brak zgłoszenia do KOWR w 14 dni

KARTA PRACY · OBSZAR 5

Odpływ członków i PPE

GOK zostaje połączony z biblioteką. Spółka komunalna rozważa zakup energii w grupie zakupowej – a to jej instalacja zapewnia próg.

Pięć minut w grupie – zapiszcie odpowiedzi na karcie

PYTANIA WARSZTATOWE

- **Pytanie 1:** Jak zaplanować wyjście członka lub wyłączenie PPE, żeby nie zaburzyć rozliczeń pozostałych członków i nie zagrozić wpisowi?
- **Pytanie 2:** Co zapisać w statucie na wypadek przekształceń, połączeń i likwidacji członków?

Obszar 5 – kierunki odpowiedzi

Pytanie 1: wyjście członka

- wypowiedzenie według statutu, skutek z końcem miesiąca
- przed skutkiem – przeliczyć próg bez odchodzącego
- zawiadomić sprzedawcę, a KOWR w 14 dni

Pytanie 2: zapisy w statucie

- obowiązek uprzedzenia o połączeniu, przekształceniu lub likwidacji członka
- szybka ścieżka przyjęcia następcy – członkostwo nie przechodzi samo
- bufor: więcej członków niż ustawowe minimum trzech

Wyjście planujemy jak przyjęcie: najpierw liczymy, potem zawiadamiamy.

Dziękuję za uwagę

Pytania i sytuacje z waszych spółdzielni

MAE
Mazowiecka Agencja Energetyczna

Interreg CENTRAL EUROPE
Co-funded by the European Union
HERCULES-CE

legally smart

r.pr. Janusz Pągowski

janusz.pagowski@legallysmart.pl

570 007 181

www.legallysmart.pl